ODLUKA KOMISIJE (EU) 2015/1075

od 19. siječnja 2015.

o državnoj potpori SA.35843 (2014/C) (ex 2012/NN)

koju je provela Italija – dodatna naknada za obavljanje javne usluge za trgovačko društvo Buonotourist

(priopćeno pod brojem dokumenta C(2015)75)

(Vjerodostojan je samo tekst na talijanskom jeziku)

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 108. stavak 2. prvi podstavak,

uzimajući u obzir Sporazum o Europskom gospodarskom prostoru, a posebno njegov članak 62. stavak 1. točku (a),

nakon što je pozvala zainteresirane stranke da dostave svoje primjedbe u skladu s prethodno navedenim odredbama i uzimajući u obzir njihove primjedbe,

budući da:

1. POSTUPAK

(1) Talijanska nadležna tijela elektroničkim su putem 5. prosinca 2012., u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora, prijavila dodijeljenu dodatnu naknadu u skladu s presudom suda Consiglio di Stato (talijanski najviši upravni sud) trgovačkom društvu Buonotourist S.r.l. (dalje u tekstu: „Buonotourist"), za obavljanje usluga prijevoza putnika autobusom na temelju koncesija koje je dodijelila talijanska regija Kampanija (dalje u tekstu: „Regija") u razdoblju 1996.–2002. (dalje u tekstu: „predmetno razdoblje").

(2) Prijava je upisana pod brojem predmeta SA.35843 i od 13. prosinca 2012. smatrala se neprijavljenom mjerom budući da, prema informacijama koje su dostupne Komisiji, Regija nije morala plaćati dodatnu naknadu koju duguje trgovačkom društvu Buonotourist do 7. prosinca 2012., odnosno, nakon što je talijanska vlada mjeru prijavila Komisiji, ali prije nego što je Komisija donijela odluku.

(3) Dopisom od 20. veljače 2014., Komisija je obavijestila Italiju da je odlučila pokrenuti postupak iz članka 108. stavka 2. Ugovora u vezi s tom potporom (dalje u tekstu:„odluka o pokretanju postupka").

(4) Odluka o pokretanju postupka objavljena je u *Službenom listu Europske unije* ([1]). Komisija je pozvala zainteresirane stranke da dostave svoje primjedbe na mjeru.

(5) Talijanska nadležna tijela dostavila su svoje primjedbe na odluku o pokretanju postupka u dopisima od 21. i 24. ožujka 2014.

(6) Trgovačko društvo Buonotourist, koje je korisnik mjere, bilo je jedina treća stranka koja je dostavila primjedbe u odgovoru na odluku o pokretanju postupka. Njegove su primjedbe zaprimljene 25. ožujka 2014.

(7) Talijanska su nadležna tijela 11. srpnja 2014. dostavila primjedbe na podneske treće stranke i dodatne informacije u odgovoru na zahtjev za informacije od 11. lipnja 2014.

(8) Kada je Komisija prihvatila produljenje roka, talijanska nadležna tijela dostavila su dodatne informacije dopisom od 15. rujna 2014.

([1]) Odluka Komisije od 20. veljače 2014. o državnoj potpori SA.35843 (2012/NN) – Italija – naknada za obavljanje javnih usluga za trgovačko društvo Buonotourist, SL C 156, 23.5.2014., str. 51.

2. **OPIS MJERE**

2.1. TRGOVAČKO DRUŠTVO

(9) Trgovačko društvo Buonotourist privatno je trgovačko društvo koje pruža usluge lokalnog javnog prijevoza na temelju regionalnih i gradskih koncesija. Drugim riječima, prema talijanskim nadležnim tijelima, trgovačko društvo Buonotourist upravljalo je mrežom autobusnih linija kao koncesionar Regije u cijelom predmetnom razdoblju pokrivajući otprilike 1,8 milijuna kilometara godišnje.

(10) Na temelju informacija koje su dostavila talijanska nadležna tijela može se zaključiti da je Regija u predmetnom razdoblju trgovačkom društvu Buonotourist već platila 19 507 121,54 EUR za navedenu uslugu, od čega 17 036 021,13 EUR za obavljanje usluge i upravljanje njome i 2 471 100,41 EUR za ulaganja. Budući da se čini da je ta naknada dodijeljena društvu Buonotourist više od deset godina prije nego što je Komisija poslala svoj prvi zahtjev za informacije talijanskoj državi, ta se naknada neće razmatrati u ovom postupku ([2]).

(11) Uz već primljene navedene iznose, trgovačko društvo Buonotourist zatražilo je od Regije dodatnu naknadu od 5 567 582,57 EUR na temelju Uredbe Vijeća (EEZ) br. 1191/69 ([3]) za gospodarski nepovoljni položaj koji navodno doživljava zbog obveze obavljanja javne usluge (dalje u tekstu: „PSO") koja mu je navodno određena. Regija tvrdi da je zahtjev dostavljen u siječnju 2007. kada je društvo Buonotourist pokrenulo postupak pred talijanskim upravnim sudovima.

(12) Regionalni upravni sud u Salernu odbacio je 2008. zahtjev trgovačkog društva Buonotourist za dodatnu naknadu na temelju Uredbe (EEZ) br. 1191/69. Taj je sud smatrao da, u skladu s člankom 4. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 ([4]), Buonotourist ne može tražiti naknadu za gospodarski nepovoljni položaj zbog određene obveze obavljanja javne usluge ako prethodno nije zatražio ukidanje te obveze.

2.2. PRESUDE SUDA CONSIGLIO DI STATO

(13) Presudom od 27. srpnja 2009. (Sentenza br. 4683/09), Consiglio di Stato prihvatio je žalbu trgovačkog društva Buonotourist protiv presude regionalnog upravnog suda u Salernu i zaključio da trgovačko društvo Buonotourist ima pravo na dodatnu naknadu za obavljanje javne usluge koju obavlja u skladu s člancima 6., 10. i 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69. U presudi nije točno definirano kojim su pravnim aktom i u kojem obliku određene obveze obavljanja javnih usluga, ali ističe se da se poduzetniku koji obavlja javnu uslugu ne može odbiti zahtjev za nadoknadu troškova koji su stvarno nastali obavljanjem te usluge. Consiglio di Stato dalje je smatrao da trgovačko društvo Buonotourist ima pravo dobiti naknadu za obavljanje javne usluge čak i ako nije prethodno zatražilo ukidanje obveze obavljanja javne usluge.

(14) Prema Consiglio di Stato, Regija mora utvrditi točan iznos dodatne naknade koji duguje trgovačkom društvu Buonotourist na temelju pouzdanih podataka iz financijskih izvještaja trgovačkog društva u kojima je jasno prikazana razlika između troškova koji se mogu pripisati dijelu djelatnosti trgovačkog društva Buonotourist koje su povezane s obvezom obavljanja javne usluge i odgovarajućim prihodima. Međutim, Regija je tvrdila da to ne može učiniti jer nedostaju jasni i pouzdani podaci.

([2]) Komisija podsjeća da, u skladu s člankom 15. Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o 22. ožujka 1999. utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 83, 27.3.1999., str. 1.), ovlasti Komisije u vezi s povratom potpore podliježu roku zastare od deset godina počevši od dana kada je nezakonita potpora dodijeljena korisniku, bilo kao pojedinačna potpora ili u okviru programa potpora. Rok zastare prekida se bilo kojom radnjom koju Komisija ili neka država članica, djelujući na zahtjev Komisije, poduzme u vezi s nezakonitom potporom.

([3]) Uredba (EEZ) br. 1191/69 Vijeća od 26. lipnja 1969. o aktivnostima država članica koje se odnose na obveze svojstvene konceptu javnih usluga u željezničkom, cestovnom i prijevozu unutarnjim plovnim putovima (SL L 156, 28.6.1969., str. 1.).

([4]) U članku 4. stavku 1. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 propisano je sljedeće: „Prijevoznici moraju zatražiti od nadležnih tijela država članica ukidanje obveze obavljanja javne usluge u cijelosti ili djelomično ako ih ta obveza stavlja u gospodarski nepovoljni položaj." Članak 6. stavak 3. glasi: „Nadležna tijela država članica donose odluke u roku od godine dana od datuma podnošenja zahtjeva u vezi s obvezama obavljanja usluge ili prijevoza i u roku od šest mjeseci u vezi s tarifnim obvezama. Pravo na naknadu nastaje na dan kada nadležna tijela donesu odluku…"

(15) Nalogom (ordinanza) br. 8737/2010 od 13. prosinca 2010. Consiglio di Stato imenovao je stručnjaka koji će izvršiti tu zadaću. Talijanska nadležna tijela tvrde da ni taj stručnjak nije mogao utvrditi iznos naknade. Nalogom (ordinanza) br. 5880/2011 od 7. studenoga 2011. Consiglio di Stato imenovao je drugog stručnjaka („drugi stručnjak"). Na temelju stavka 9. presude Consiglio di Stato (*giudizio per l'ottemperanza*) br. 5650/2012 od 7. studenoga 2012. može se zaključiti da su oba stručnjaka isključila postojanje prava na naknadu u skladu s člankom 10. Uredbe (EEZ) br. 1191/1969 (tj. obveza obavljanja usluge ili prijevoza), ali oba su zaključila da trgovačko društvo Buonotourist nije primilo dovoljan iznos naknade u 1998., 1999. i 2000. kao rezultat primjene formule iz članka 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/1969 (obveza povezana s cijenama). Stručnjaci su stoga pretpostavili da je Regija trgovačkom društvu Buonotourist odredila tarifnu obvezu.

(16) Međutim, dok je prvi stručnjak zaključio da bi za izračun dodatnih troškova poduzetnika bilo neprimjereno upotrebljavati „induktivnu metodu" zbog tarifnih troškova i preporučio je izračunavanje dodatne naknade pomoću povećanja vrijednosti imovine (*in via equitativa*), drugi stručnjak izračunao je iznos koji Regija mora nadoknaditi trgovačkom društvu primjenom takve „induktivne metode" primijetivši da je Consiglio di Stato smatrao da se izbor „induktivne metode" mora smatrati konačnim jer se upotrebljavao u više presuda i nije osporen.

(17) Međutim, drugi stručnjak svejedno nije uspio izračunati iznos naknade u skladu s člankom 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 zbog nedovoljno osnovnih podataka o očekivanom i stvarnom broju jedinica mjere prijevoza. Drugi stručnjak stoga je izračunao mogući iznos preniske naknade kao razliku između mogućeg prihoda koje je trgovačko društvo moglo ostvariti komercijalnim obavljanjem usluge (procjena) i zbroja stvarnih prihoda i primljenih javnih doprinosa. Za trgovačko društvo Buonotourist, rezultat tih izračuna bila je preniska naknada samo za 1998., 1999. i 2000. u ukupnom iznosu od 1 111 572 EUR, uključujući kamate. Stručnjak je zaključio da bi se taj iznos mogao uzeti u obzir kao iznos preniske naknade.

(18) U skladu s time, sud Consiglio di Stato donio je presudu br. 5650/2012 od 7. studenoga 2012. određujući dodatnu naknadu koju je Regija obvezna platiti trgovačkom društvu Buonotourist u iznosu od 1 111 572 EUR i naredio je plaćanje tog iznosa do 7. prosinca 2012. ([5]). Regija je platila taj iznos trgovačkom društvu Buonotourist 21. prosinca 2012.

(19) Plaćanje te dodatne naknade koju je Regija platila trgovačkom društvu Buonotourist na temelju presude br. 5650/2012 predstavlja neprijavljenu mjeru i predmet ove Odluke.

2.3. DODATNE INFORMACIJE/PRIMJEDBE KOJE SU DOSTAVILA TALIJANSKA NADLEŽNA TIJELA

(20) Prema talijanskim nadležnim tijelima trgovačko društvo Buonotourist, kao i drugi davatelji usluga regionalnog linijskog prijevoza autobusom, poslovalo je na temelju privremenih dozvola (koncesija) koje je trebalo svake godine obnoviti na zahtjev trgovačkog društva. Na temelju tih koncesija trgovačko društvo dobilo je isključivo pravo obavljanja predmetnih usluga.

(21) Talijanska nadležna tijela dalje smatraju da je trgovačko društvo Buonotourist svake godine u predmetnom razdoblju tražilo koncesije za obavljanje usluga na predmetnim linijama u Regiji i da je u tim koncesijama uvijek propisano da rizik za obavljanje usluga u potpunosti snose predmetni poduzetnici i, posebno, da „obavljanje usluge ne predstavlja pravo ni na kakvu subvenciju ili naknadu". Talijanska nadležna tijela dostavila su primjerak ugovora o koncesiji s drugim poduzetnikom („primjer ugovora o koncesiji") iz 1972./1973. potvrđujući da je istovjetan onome koji je potpisan s trgovačkim društvom Buonotourist za predmetno razdoblje. Međutim, talijanska nadležna tijela nisu dostavila ugovore o koncesiji koji su stvarno sklopljeni s trgovačkim društvom Buonotourist tijekom predmetnog razdoblja.

(22) Talijanska nadležna tijela tvrde da je u skladu s tim koncesijama trgovačko društvo Buonotourist moglo predložiti zamjenu za vrste prijevoza koje upotrebljava ili zatražiti ukidanje cijelog ili dijela obveze obavljanja javne usluge ako se zbog te obveze nalazi u gospodarski nepovoljnom položaju, ali da ono to pravo nije nikada ostvarilo. Talijanska nadležna tijela dalje tvrde da trgovačko društvo nikada nije obavijestilo Regiju da je u gospodarski nepovoljnom položaju ili da izvršava obveze koje ne bi izvršavalo da nema tu obvezu u skladu s obvezom obavljanja javne usluge. Naposljetku, prema talijanskim nadležnim tijelima, trgovačko društvo Buonotourist nikada nije zatražilo ukidanje PSO-a u skladu s člankom 4. stavkom 1. Uredbe (EEZ) br. 1191/69.

([5]) Tim je iznosom stoga zamijenjen izvorni zahtjev trgovačkog društva Buonotourist za naknadu u iznosu od 5 567 582,57 EUR.

(23) Prema talijanskim nadležnim tijelima, javni doprinosi koji su u prošlosti odobreni trgovačkom društvu Buonotourist temeljili su se na standardnoj troškovnoj metodologiji koja je izračunata na temelju parametara utvrđenih u Regionalnom zakonu br. 16/1983 ([6]), kao što su dodijeljeni broj kilometara u odnosu na prijeđene kilometre, broj zaposlenika i autobusa, koji se razlikuju ovisno o vrsti pružene usluge (gradska, planinska, brdska usluga), postupanje prema zaposlenicima u pravnom i gospodarskom smislu, veličina poduzetnika i troškovi autobusa.

(24) Talijanska nadležna tijela također sumnjaju je li trgovačko društvo Buonotourist pokazalo da učinkovito i ispravno izvršava obvezu obavljanja javne usluge u skladu s Uredbom (EEZ) br. 1191/69 i tvrde da trgovačko društvo Buonotourist nije imalo sustav odvojenog računovodstva propisan člankom 1. stavkom 5. te Uredbe.

2.4. IZNOS NAKNADE

(25) Kako je objašnjeno u uvodnoj izjavi 15., Consiglio di Stato imenovao je dva stručnjaka da utvrde iznos dodatne naknade koji Regija duguje trgovačkom društvu Buonotourist na temelju članaka 6., 10. i 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69. Dva stručnjaka objavila su svoja izvješća 27. rujna 2012., ali samo je drugi stručnjak uspio izračunati iznos dodatne naknade koju Regija duguje trgovačkom društvu Buonotourist („izvješće").

(26) Drugi stručnjak često ponavlja u izvješću da su stranke dostavile podatke koji se ne podudaraju ili koji nisu dovoljno precizni i čine samo okvirne podatke. Drugi stručnjak posebno primjećuje da su stranke dostavile proturječne dokazne materijale o naknadi koja je isplaćena u prošlosti. Za razliku od zahtjeva koji su podnijela talijanska nadležna tijela, drugi stručnjak primjećuje da je trgovačko društvo Bonotourist vodilo odvojeno računovodstvo za svoje usluge javnog i privatnog prijevoza, ali objašnjava da nije bilo moguće provjeriti jesu li troškovi točno pripisani djelatnostima u jednom ili drugom sektoru. Drugi stručnjak dalje objašnjava da nije bilo moguće prikupiti pouzdane podatke o troškovima koji ne bi nastali da je ukinuta obveza obavljanja javne usluge – čak niti uporabom „induktivne metode" koju je propisao Consiglio di Stato.

(27) U skladu s time, drugi stručnjak zaključio je da nije bilo moguće utvrditi dodatnu naknadu za obvezu obavljanja usluge ili prijevoza izračunatu na temelju članka 10. Uredbe (EEZ) br. 1191/69.

(28) U vezi s dodatnom naknadom u pogledu tarifne obveze iz članka 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 drugi stručnjak potvrđuje da ju nije bilo moguće izračunati na temelju stavka 1. te odredbe jer su podaci bili nepotpuni i/ili nepouzdani. Zato je primijenjena „induktivna metoda" koju je propisao Consiglio di Stato.

(29) U članku 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 propisano je, između ostalog, da iznos naknade, u slučaju tarifne obveze, mora biti jednak razlici između sljedeća dva iznosa:

— Prvi iznos jednak je, s jedne strane, razlici između umnoška predviđenog broja jedinica mjere prijevoza i:

  — najpovoljnije postojeće stope koju bi korisnici mogli tražiti da predmetna obveza ne postoji;

  — ili, ako takva stopa ne postoji, stope koju bi primijenio poduzetnik koje posluje u tržišnom gospodarstvu i uzimajući u obzir troškove predmetne operacije i stanje na tržištu;

  i, s druge strane, umnoška stvarnog broja jedinica mjere prijevoza i stope određene za razmatrano razdoblje.

— Drugi iznos jednak je razlici između troškova koji bi nastali primjenom najpovoljnije postojeće stope ili stope koju bi poduzetnik primijenio da posluje na tržišnoj osnovi i troškova koji su stvarno nastali u skladu s obveznom stopom.

([6]) *Legge Regionale 25 gennaio 1983, n. 16 Interventi regionali in materia di servizi di trasporto pubblico locale per viaggiatori* (regionalne mjere za usluge lokalnog prijevoza putnika) dostupan na: http://jtest.ittig.cnr.it:8080/cocoon/regioneCampania/xhtml?css=4&doc=/db/nir/RegioneCampania/1983/urn_nir_regione.campania_legge_1983-01-25n16&datafine=19830205

(30) Budući da nije bilo podataka potrebnih za utvrđivanje tih iznosa, drugi stručnjak izračunao je iznos naknade kao razliku između prethodna dva iznosa na sljedeći način:

— Ako ne postoji predviđeni i stvarni broj jedinica mjere prijevoza, prvi iznos jednak je iznosu potrebnom za pokrivanje stvarnih troškova (ili „standardnih troškova", ako su niži) ([7]) umanjen za prihod ostvaren izvršenim prijevozom ([8]).

— U odnosu na drugi iznos, stručnjak je smatrao da bi trebao biti jednak stvarnim troškovima (ili „standardnim troškovima", ako su niži) ([9]) umanjenim za razliku između stvarnih troškova (ili „standardnih troškova" ako su niži) i iznosa već primljene naknade ([10]).

(31) Prema drugom stručnjaku, na temelju tih izračuna može se zaključiti da je u predmetnom razdoblju trgovačko društvo Buonotourist moglo samo tvrditi da je 1998., 1999. i 2000. dobilo prenisku naknadu zbog navodne tarifne obveze koja mu je određena. Drugi stručnjak izračunao je da je preniski iznos naknade za te tri godine iznosio 838 593,21 EUR, kojem su dodane zakonske kamate u iznosu od 272 979,13 EUR i čiji je rezultat bila dodatna naknada u iznosu od 1 111 572 EUR. *Consiglio di Stato* naredio je Regiji da trgovačkom društvu Buonotourist plati taj iznos koji je i plaćen 21. prosinca 2012.

2.5. OSNOVA ZA POKRETANJE POSTUPKA

(32) Kako je objašnjeno u odluci o pokretanju postupka, Komisija je sumnjala u spojivost mjere s unutarnjim tržištem.

(33) Komisija je prvo postavila pitanje jesu li ispunjena četiri uvjeta koja je Sud Europske unije („SEU") utvrdio u svojoj sudskoj praksi u predmetu *Altmark* ([11]).

(34) Drugo, Komisija je izrazila sumnje u vezi s izuzećem od obveze prijave u skladu s Uredbom (EEZ) br. 1191/69. Pitanje jesu li člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 talijanska nadležna tijela zaista oslobođena obveze prethodne prijave u ovom slučaju ovisi u prvom redu o tome je li Regija zaista trgovačkom društvu Buonotourist jednostrano odredila obvezu obavljanja javne usluge i, drugo, o tome je li naknada plaćena na temelju te obveze u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EEZ) br. 1191/69. Komisija nije mogla zaključiti ispunjuje li naknada dodijeljena društvu Buonotourist te uvjete.

(35) Treće, Komisija je izrazila sumnje u moguću spojivost mjere iz Uredbe (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća ([12]). Ako je potvrđeno da nije ispunjen barem jedan od uvjeta za izuzeće od obveze prijave u skladu s Uredbom (EEZ) br. 1191/69 i ako je trebalo provesti ocjenu u skladu s Uredbom (EZ) br. 1370/2007, Komisija je dvojila da su u postojećem slučaju ispunjeni uvjeti iz te Uredbe.

3. **PRIMJEDBE ITALIJE**

(36) Talijanska nadležna tijela na nacionalnoj razini nisu dostavila primjedbe na odluku o pokretanju postupka. Dostavila ih je samo regija Kampanija.

(37) Regija je prvo dostavila dokumentaciju kojom je željela pokazati da je trgovačko društvo Buonotourist obavljalo „odobrene usluge" na vlastiti rizik pored usluga obuhvaćenih koncesijom u predmetnom razdoblju. Primjerice, čini se da je trgovačko društvo Buonotourist u predmetnom razdoblju pružalo međunarodne i međuregionalne usluge autobusnog prijevoza. Osim toga, Regija je objasnila da trgovačko društvo Buonotourist ima odvojeno računovodstvo samo između usluga iznajmljivanja i autobusnog prijevoza te da nisu izdvojene „odobrene usluge" koje trgovačko društvo pruža na vlastiti rizik.

([7]) Umjesto razlike između, s jedne strane, umnoška očekivanog broja jedinica mjere prijevoza i – najpovoljnije postojeće stope koji bi korisnici mogli tražiti da predmetna obveza nije postojala ili – ako takve stope nema, stope koju bi primijenio poduzetnik koji posluje na tržišnoj osnovi i uzimajući u obzir troškove predmetne operacije i stanje na tržištu.

([8]) Umjesto umnoška stvarnog broja jedinica mjere prijevoza i stope određene za razmatrano razdoblje.

([9]) Umjesto troškova koji bi nastali primjenom najpovoljnije postojeće stope ili stope koju bi poduzetnik primijenio da posluje na tržišnoj osnovi.

([10]) Umjesto stvarno nastalih troškova u skladu s obveznom stopom.

([11]) Predmet C-280/00, Altmark Trans and Regierungspräsidium Magdeburg, [2003] EU:C:2003:415.

([12]) Uredba (EZ) br. 1370/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2007. o uslugama javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika i stavljanju izvan snage Uredaba Vijeća (EEZ) br. 1191/69 i (EEZ) br. 1107/70, SL L 315, 3.12.2007., str. 1.

(38) Drugo, Regija je ponovila da u predmetnom razdoblju nije bilo jednostavnog određivanja PSO-ova. Regija je napomenula da je trgovačko društvo, u skladu s pravilima koja su tada bila na snazi, zatražilo godišnju obnovu koncesijskih usluga i da ni u jednom aktu o koncesiji nije predviđeno jednostrano određivanje obveza obavljanja javne usluge. Osim toga, na temelju presude Consiglio di Stato u 2009., Regija je u nekoliko navrata tražila od trgovačkog društva Buonotourist da dostavi akte ili ugovore kojima mu se određuju obveze obavljanja javne usluge radi postupanja u skladu s presudom. Regija tvrdi da trgovačko društvo nikada nije odgovorilo na te zahtjeve. U pogledu gornje granice za cijene, Regija napominje da su cijene navedene u ugovorima o koncesiji izvedene iz općih mjera o cjenovnoj politici koje primjenjuju sva trgovačka društva koja posluju u istom sektoru.

4. **PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANKA**

(39) Trgovačko društvo Buonotourist, koje je korisnik mjere, bilo je jedina treća stranka koja je dostavila primjedbe kao odgovor na odluku o pokretanju postupka. Trgovačko društvo Buonotourist u svojim se podnescima nije složilo s preliminarnim stajalištima koje je Komisija izrazila u svojoj odluci o pokretanju postupka.

(40) Kako bi potkrijepilo svoju tvrdnju da su mu određene obveze, trgovačko društvo Buonotourist tvrdilo je da mu obveze obavljanja javne usluge nisu određene u dokumentu o dodjeli koncesije, koji ne postoji, već su isključivo proizlazile iz unutarnjih akata Regije u kojima je unaprijed utvrđeno ustrojstvo poduzetnika i naknada putem mehanizma „standardnih troškova". Trgovačko društvo Buonotourist objasnilo je da je Italija uredila obveze obavljanja javne usluge Zakonom br. 151/81, Regionalnim zakonom br. 16/83, člankom 4. Zakona br. 59/97 i Zakonodavnom odlukom br. 422/97. Regija je povjerila obavljanje javne usluge trgovačkom društvu Buonotourist na temelju akta o koncesiji 1972./73. koji je obnavljan svake godine do 2003. Iz sljedećih se dokumenata može navodno zaključiti da su trgovačkom društvu Buonotourist određene obveze obavljanja javne usluge za godine 1996.–2002., kao što su tarifne obveze, linije, vozni red i postaje:

— „ugovor o usluzi premošćivanja" koji je trgovačko društvo Buonotourist potpisalo s Regijom za 2003. godinu u skladu s člankom 46. Regionalnog zakona br. 3/02 u kojem se podsjeća na postojeće koncesije i u kojem se one zamjenjuju,

— odluka regionalne vlade (*delibera della Giunta Regionale*) br. 8726 od 30. prosinca 1999. kojom se ovlašćuje Buonotourist da izmijeni neke linije na temelju zahtjeva trgovačkog društva i drugih potpisnika,

— odluka regionalne vlade br. 323 od 4. svibnja 2000. kojom je produljeno trajanje obustave povećanja troškova sezonskih karata za usluge autobusnog prijevoza u Regiji,

— obavijest 4770/2000 kojom se priopćuje razlika između načina izračuna cijena redovnih sezonskih karata i sezonskih karata za „radničke linije",

— odluka regionalnog tijela *Assessore di Trasporti* br. 1609/2001 o pretvaranju lire u euro kojom su se podsjećali davatelji usluga da je zabranjeno redovito povećanje cijena i da zabrana predstavlja „koncesiju/ugovornu obvezu".

(41) Osim toga, trgovačko društvo Buonotourist tvrdilo je da su, budući da je Regija u više navrata smanjivala iznos standardnih troškova i taj trošak neravnomjerno primjenjivala na različite linije i koncesije, neki operateri odlučili ukinuti određene autobusne linije koje su poslovale s gubitkom. Regija je navodno odgovorila da su operateri bili dužni obavljati usluge na linijama obuhvaćenima obvezom obavljanja javne usluge i da će protiv njih biti pokrenut sudski postupak zbog prekida obavljanja javne usluge ako zaista prestanu obavljati tu djelatnost. Prema trgovačkom društvu Buonotourist, na temelju toga može se zaključiti da su mu bile određene obveze obavljanja javne usluge. Međutim, trgovačko društvo Buonotourist nije dostavilo dokaze kojima bi potvrdilo tu tvrdnju.

(42) Trgovačko društvo Buonotourist također je tvrdilo da uglavnom posluje kao pružatelj usluge lokalnog javnog prijevoza (80 % njegove djelatnosti). Za ostatak diversificirane gospodarske djelatnosti vodilo je odvojeno računovodstvo.

(43) Podsjetivši na konačnu nacionalnu presudu suda Consiglio di Stato, trgovačko društvo Buonotourist osporilo je sljedeće argumente koje je izjavila Regija:

— izračun nije potvrđen zasebnim izvješćima troškovnih centara o upravljanju u cilju razlikovanja djelatnosti podložnih obvezama obavljanja javne usluge,

— u nedostatku računovodstvenih podataka na temelju kojih bi se mogli utvrditi posebni elementi koje treba izračunati u skladu s člancima 10. i 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/1969, izračun je izvršen induktivno primjenom metode koju je Regija opisala kao „nejasnu i neuobičajenu".

(44) Trgovačko društvo Buonotourist objasnilo je da se u skladu s primjenjivim pravilima računovodstveni podaci koji se odnose na uslugu javnog prijevoza koja se obavlja u okviru obveze obavljanja javne usluge moraju dostavljati odvojeno od podataka koji se odnose na bilo koju drugu poslovnu djelatnost, ali da nije potrebna daljnja računovodstvena podjela troškova i prihoda svake obuhvaćene linije. Trgovačko društvo Buonotourist tvrdilo je da vodi zasebne poslovne knjige za računovodstvene podatke koji se odnose na djelatnosti javne usluge i za one koje se odnose na poslovne djelatnosti i dodalo je da Regija nikada nije dovela u pitanje pouzdanost takvih računovodstvenih podataka i ispravno ih je upotrijebila kao osnovu za izračun i plaćanje godišnjih doprinosa.

(45) Trgovačko društvo Buonotourist dalje je osporavalo činjenicu da dostavljena računovodstvena dokumentacija nije dovoljna za podupiranje zahtjeva za naknadu jer se sastoji od godišnjih financijskih izvješća i „e-obrazaca” ([13]) i nije popraćena potpunim preslikama povezane računovodstvene i administrativne dokumentacije (računovodstveni upisnik, poslovne knjige, ulazni i izlazni računi, računi za karte itd.). Prema trgovačkom društvu Buonotourist, taj bi se argument mogao jednostavno pobiti navodeći da je Regija prihvatila iste podatke u predmetnom razdoblju i tada ih je smatrala pouzdanima. Nadalje, zahtjev za čuvanje potpune računovodstvene i administrativne dokumentacije za predmetno razdoblje sada je istekao i stoga je objektivno teško sada tražiti preslike. Stoga je primjereno induktivnim pristupom rekonstruirati iznos dugovanja za naknadu, kako je propisao Consiglio di Stato. Naposljetku, financijska su izvješća ovjerena i njihova točnost i istinitost nikada nije dovedena u pitanje. Zaključno, izvješća koja je dostavilo trgovačko društvo Buonotourist jamačno su dovoljna za izračun naknade u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EEZ) br. 1191/1969.

(46) U pogledu točnosti načina izračuna i njegove usklađenosti s pravom Unije, trgovačko društvo Buonotourist smatralo je da trgovačko društvo mora dobiti naknadu za nepovoljni položaj nastao u smislu razlike između nižih prihoda i većih troškova uslijed obveze obavljanja javne usluge. Kako bi utvrdilo niži iznos prihoda na temelju pouzdanih podataka, trgovačko društvo Buonotourist prvo je uzelo u obzir stvarne godišnje operativne prihode koji su umnožak stvarnog broja jedinica mjere prijevoza i određenih cijena. Zatim je utvrdilo iznos koji treba oduzeti u skladu s pravilima Unije uzimajući u obzir prihod nužan za pokrivanje stvarnih troškova zabilježenih u godišnjim izvješćima. Iznos godišnjih operativnih prihoda u skladu je sa stvarnim prihodima trgovačkog društva od obavljanja djelatnosti predviđene u okviru tarifne obveze koja je zasebno navedena u godišnjim financijskim izvješćima trgovačkog društva Buonotourist i na obrascima E koji se svake godine šalju Regiji, koja nikada nije dovodila u pitanje njihovu pouzdanost. Stoga nema potrebe za raščlambom tih iznosa na njihove sastavne dijelove iako oni uključuju prihode za linije koje nisu bile obuhvaćene koncesijama i stoga su prekomjerni. U pogledu iznosa koji treba oduzeti, trgovačko društvo Buonotourist tvrdilo je da je upotrijebilo kriterij koji je u potpunosti u skladu s uputama iz Uredbe (EEZ) br. 1191/1969 kojom je dopuštena primjena cijene koju bi trgovačko društvo primijenilo da je poslovalo na tržišnoj osnovi kako bi pokrilo stvarne nastale troškove. U pogledu razlike između troškova koji bi nastali trgovačkom društvu uslijed primjene najpovoljnije postojeće stope ili poslovanja na tržišnoj osnovi i stvarno nastalih troškova, trgovačko društvo Buonotourist smatralo je da je je njegov izračun u potpunosti u skladu s člankom 11. te Uredbe jer je njime obuhvaćen niži trošak koji je nastao trgovačkom društvu zbog obveze obavljanja javne usluge zahvaljujući doprinosima dobivenima od Regije za pokrivanje operativnih troškova. Osim toga, trgovačko društvo Buonotourist smatra da bi bilo nemoguće procijeniti putnički promet u scenariju slobodnog tržišta. Stoga je „induktivna metoda” koju je propisao Consiglio di Stato legitimna. Naposljetku, trgovačko društvo Buonotourist podsjetilo je da je u člancima 10. i 11. utvrđeno pravo javnih prijevoznika koji podliježu obvezi obavljanja javne usluge da dobiju naknadu za sve negativne financijske učinke koji proizlaze iz njihove obveze.

(47) U pogledu pojma državne potpore, trgovačko društvo Buonotourist tvrdilo je da tržište javnog prijevoza u Italiji u predmetnom razdoblju nije bilo otvoreno za tržišno natjecanje trgovačkih društava s poslovnim nastanom u drugim državama članicama. Trgovačko društvo Buonotourist stoga je zaključilo da nije bilo učinka na trgovinu. Isto tako, s obzirom na trenutačnu organizaciju usluge lokalnog javnog prijevoza utemeljenu na jednostranim, isključivim koncesijama za određene linije, ne postoji velika vjerojatnost da će se naknadom narušiti tržišno natjecanje. Nadalje, Regija je odredila standardni trošak po kilometru i koncesionar ga je prihvatio zajedno sa svim ostalim obvezama obavljanja javne usluge te stoga ne bi bilo prednosti. Trgovačko društvo Buonotourist stoga je smatralo da u predmetnom slučaju nisu ispunjena najmanje tri uvjeta koja je Sud Europske unije propisao za utvrđivanje državne potpore.

(48) Trgovačko društvo Buonotourist smatra da se spojivost naknade mora ocjenjivati s obzirom na Uredbu (EEZ) br. 1191/69. U pogledu izuzeća od obveze prethodne prijave u skladu s Uredbom (EEZ) br. 1191/69, trgovačko društvo Buonotourist smatralo je da je, budući da je Regija jednostrano utvrdila tarifnu obvezu i iznosi ne

([13]) Obrasci E, odnosno dokumenti utemeljeni na izvješćima trgovačkog društva koja sadržavaju informacije potrebne za godišnji izračun javnog doprinosa.

predstavljaju obveze obavljanja javne usluge u skladu s ugovorom o uslugama već proizlaze iz ispravne primjene izračuna u skladu s člankom 11. Uredbe u okviru koncesije, plaćanje naknade izuzeto od obveze prijave iz članka 17. stavka 2. iste Uredbe.

5. PRIMJEDBE ITALIJE NA PRIMJEDBE ZAINTERESIRANIH STRANA

(49) Talijanska nadležna tijela na nacionalnoj razini nisu dostavila primjedbe na primjedbe trgovačkog društva Buonotourist. Dostavila ih je samo regija Kampanija 11. srpnja 2014.

(50) Regija je u svojem podnesku objasnila da se zasebno računovodstvo koje vodi Bounotourist odnosi samo na usluge iznajmljivanja (*noleggio* ili *fuorilinea*) u odnosu na usluge autobusnog prijevoza općenito. Usluge autobusnog prijevoza koje pruža trgovačko društvo Buonotourist uključivale su međuregionalne i međunarodne linije (takozvane usluge „ovlaštenog" prijevoza) koje je trgovačko društvo pružalo na vlastiti rizik. Regija je dostavila dokaze o tome da je trgovačko društvo Buonotourist pružalo takve odobrene usluge u predmetnom razdoblju. Regija je posebno dostavila Odluku regionalne vlade br. 8734/1999 kojom se odobravaju usluge između dvaju regija i obavijest br. 8734/1999 Ministarstva infrastrukture i prometa kojom se potvrđuje obavljanje tri međuregionalne linije. Nadalje, u financijskim izvješćima trgovačkog društva za 1998. i 2000. jasno su navedene međunarodne i međuregionalne aktivnosti kao i presuda br. 2157/2004 Regionalnog upravnog suda pokrajine Lazio (*Tribunal Amministrativo Regionale*).

(51) Obavljanje „odobrenih" međuregionalnih i međunarodnih usluga prijevoza nije zasebno navedeno u financijskim izvješćima trgovačkog društva Buonotourist. Naposljetku, iz obrazaca E koje trgovačko društvo Buonotourist svake godine dostavlja Regiji ne može se vidjeti odvajanje računa za te usluge jer su stvarni troškovi i prihodi za obavljanje usluga autobusnog prijevoza navedeni zasebno pod stavkom „javni lokalni prijevoz u regiji Kampanija", a usluge iznajmljivanja navedene su pod „Iznajmljivanje". (*noleggio* or *fuorilinea*). Regija tvrdi da su u stupcu „Javni lokalni prijevoz u regiji Kampanija" prikazani svi troškovi i prihodi navedeni u „Izvješću o prihodima o autobusnim uslugama" koje predstavljaju sve autobusne usluge općenito, uključujući ovlaštene međuregionalne i međunarodne usluge prijevoza.

6. PROCJENA POTPORE

6.1. POSTOJANJE POTPORE

(52) U skladu s člankom 107. stavka 1. UFEU-a „sve potpore koje daju države članice ili koje se daju putem državnih sredstava u bilo kojem obliku, a koje narušavaju ili prijete narušavanjem tržišnog natjecanja stavljanjem u povlašteni položaj određenih poduzetnika ili proizvodnje određene robe nisu sukladne s unutarnjim tržištem ako utječu na trgovinu između država članica".

(53) U skladu s time, da bi se mogla smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, državna potpora mora istodobno ispunjivati sljedeće uvjete:

— mora ju dodjeljivati država ili se dodjeljuje putem državnih sredstava,

— njome se mora davati selektivna prednost pogodovanjem određenim trgovačkim društvima ili proizvodnjom određenih proizvoda,

— njome se narušava tržišno natjecanje ili postoji opasnost da će biti narušeno, i

— mora utjecati na trgovinu između država članica.

6.1.1. **Državna sredstva i pripisivanje odgovornosti**

(54) Komisija napominje da se presudom *Consiglio di Stato* traži od Regije da plati dodatnu naknadu trgovačkom društvu Buonotourist za obavljanje usluga linijskog autobusnog prijevoza u predmetnom razdoblju na linijama u području Regije. Drugi stručnjak kojeg je imenovao sud izračunao je da je trgovačko društvo bilo u gospodarski nepovoljnom položaju jer mu je isplaćena preniska naknada samo za 1998., 1999. i 2000. u iznosu od 1 111 572 EUR uslijed navodne tarifne obveze koja mu je određena. Regija je taj iznos platila trgovačkom društvu Buonotourist 21. prosinca 2012. kako bi postupila u skladu s presudom.

(55) Činjenica da je nacionalni sud odredio Regiji da plati naknadu trgovačkom društvu ne znači da se potpora ne može pripisati Regiji koja postupa u skladu s tom presudom jer se nacionalni sudovi te države moraju smatrati tijelima te države i stoga ih obvezuje njihova dužnost iskrene suradnje ([14]).

([14]) Predmet C-527/12, Komisija protiv Njemačke, EU:C:2014/2193, stavak 56. i navedena sudska praksa. Vidjeti isto predmet C-119/05 *Lucchini*, EU:C:2007:434, stavak 59, opisan u uvodnoj izjavi 94. u nastavku.

(56) Mjera se stoga može pripisati državi i ta je naknada isplaćena iz državnih sredstava.

6.1.2. **Selektivna ekonomska prednost**

(57) Komisija napominje da trgovačko društvo Buonotourist od početka obavlja gospodarsku djelatnost, odnosno, obavlja usluge putničkog prijevoza uz nadoknadu. Stoga bi se trgovačko društvo Buonotourist trebalo smatrati „poduzetnikom" u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

(58) Odobravanje mjere isto bi se trebalo smatrati selektivnim jer će od toga imati koristi samo trgovačko društvo Buonotourist.

(59) U pogledu odobravanja ekonomske prednosti, iz presude u predmetu *Altmark* proizlazi da naknada dodijeljena poduzetnicima od strane države ili iz državnih sredstava kao protunaknada za obveze pružanja javne usluge ne predstavlja prednost dotičnim poduzetnicima te stoga ne predstavlja državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, pod uvjetom da su ispunjena sljedeća četiri uvjeta ([15]):

— prvo, poduzetnik primatelj potpore mora izvršavati obvezu obavljanja javne usluge i te su obveze jasno definirane,

— drugo, parametri na temelju kojih se izračunava naknada utvrđeni su unaprijed na objektivan i transparentan način,

— treće, naknada ne premašuje iznos nužan za pokrivanje cjelokupnih ili dijela troškova nastalih za vrijeme izvršavanja obveze obavljanja javne usluge uzimajući u obzir odgovarajuće primitke i razumnu dobit ostvarenu ostvarivanjem tih obveza,

— četvrto, ako poduzetnik koji će izvršavati obvezu obavljanja javne usluge nije odabran u postupku javne nabave, iznos potrebne naknade utvrđen je na temelju analize troškova koji bi nastali tijekom izvršavanja tih obveza u tipičnom poduzeću kojim se dobro upravlja i koje ima odgovarajuća prijevozna sredstva, kako bi moglo ispuniti nužne zahtjeve za obavljanje javne usluge, uzimajući u obzir odgovarajuće primitke i razumnu dobit za izvršavanje obveza.

(60) U skladu s presudom u predmetu *Altmark* moraju biti istodobno ispunjena sva četiri uvjeta da bi se moglo isključiti postojanje gospodarske prednosti ako se naknada trgovačkim društvima dodjeljuje zbog obveze javne usluge koja im je određena.

(61) Komisija prvo napominje da talijanska nadležna tijela i trgovačko društvo Buonotourist nisu mogli dostaviti akt o ovlaštenju koji se odnosi na predmetno razdoblje i da trgovačko društvo Buonotourist nije moglo jasno utvrditi obveze koje je moralo izvršavati, a koje bi se mogle opisati kao obveze obavljanja javne usluge, što je detaljnije objašnjeno pod 6.2. pododjeljak i.

(62) Drugo, Komisija primjećuje da se naknada dodijeljena presudom suda Consiglio di Stato temelji isključivo na ex post izračunu primjenom „induktivne metode" budući da nisu postojali potrebni i pouzdani podaci. Komisija stoga zaključuje da parametri na temelju kojih su stručnjaci koje je imenovao sud izračunali navodni premali iznos naknade nisu utvrđeni unaprijed i stoga se čini da nije ispunjen drugi uvjet iz presude *Altmark* koji se odnosi na neprijavljenu mjeru.

(63) S obzirom na kumulativnu prirodu uvjeta iz presude *Altmark*, Komisija ne mora preispitivati jesu li u ovom slučaju ispunjena preostala dva uvjeta iz presude *Altmark*. U skladu s time, plaćanjem dodatne naknade trgovačkom društvu Buonotourist za usluge pružene u predmetnom razdoblju tom se trgovačkom društvu daje selektivna gospodarska prednost u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

6.1.3. **Narušavanje tržišnog natjecanja i utjecaj na trgovinu među državama članicama**

(64) Trgovačko društvo Buonotourist tvrdilo je u svojim opažanjima da tržište javnog prijevoza u Italiji nije bilo otvoreno za tržišno natjecanje s trgovačkim društvima s poslovnim nastanom u drugim državama članicama za vrijeme predmetnog razdoblja pa stoga sporna mjera nije mogla utjecati na trgovinu ili narušiti tržišno natjecanje.

([15]) Predmet C-280/00, Altmark Trans i Regierungspräsidium Magdeburg, [2003], EU:C:2003:415, stavci 87. i 88.

(65) Komisija u prvom redu podsjeća da je sporna mjera stupila na snagu 21. prosinca 2012. znatno nakon što je tržište javnog putničkog prijevoza u Italiji otvoreno za tržišno natjecanje. Budući da predmetna mjera u tom trenutku proizvodi učinke na tržištu, u tom se trenutku također mora ocijeniti hoće li se mjerom narušavati tržišno natjecanje i hoće li ona utjecati na trgovinu između država članica.

(66) U svakom slučaju, Komisija dalje primjećuje da je, kako je SEU naveo u svojoj presudi u predmetu *Altmark*, od 1995. nekoliko država članica počelo otvarati određena tržišta prijevoza tržišnom natjecanju trgovačkih društava s poslovnim nastanom u drugim državama članicama, pa je stoga u tom trenutku već nekoliko trgovačkih društava nudilo svoje usluge gradskog, prigradskog i regionalnog prijevoza u državama članicama koje nisu države članice njihovog podrijetla.

(67) Stoga bi trebalo smatrati da bi se dodjeljivanjem naknade trgovačkom društvu Buonotourist vjerojatno narušilo tržišno natjecanje na tržištu obavljanja usluga prijevoza putnika i to bi vjerojatno utjecalo na trgovinu između država članica u tolikoj mjeri da bi se narušila sposobnost prijevoznika s poslovnim nastanom u drugim državama članicama da pruže usluge u Italiji i pojačao bi se položaj trgovačkog društva Buonotourist na tržištu jer bi se ono oslobodilo troškova koje bi obično moralo snositi u svakodnevnom upravljanju ili uobičajenim aktivnostima ([16]).

(68) Komisija također napominje da je trgovačko društvo Buonotourist aktivno na drugim tržištima, odnosno, na tržištu usluga iznajmljivanja i stoga se natječe na tom tržištu s drugim trgovačkim društvima u Uniji. Naknadom dodijeljenom trgovačkom društvu Buonotourist moglo bi se također ugroziti tržišno natjecanje i njome bi se moglo utjecati na trgovinu između država članica i na tim tržištima.

(69) Stoga Komisija zaključuje da se mjerom narušava tržišno natjecanje i da ona utječe na trgovinu među državama članicama.

6.1.4. **Zaključak**

(70) S obzirom na navedeno, Komisija zaključuje da mjera čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora.

6.2. IZUZEĆE OD OBVEZE PRETHODNE PRIJAVE U SKLADU S UREDBOM (EEZ) BR. 1191/69

(71) Prema obrazloženju suda Consiglio di Stato, trgovačko društvo Buonotourist steklo je pravo na dodatnu naknadu za obavljanje predmetnih usluga prijevoza u trenutku kada je obavljalo te usluge. Da bi to obrazloženje bilo valjano, plaćanja naknade morala bi biti izuzeta iz postupka obveznog prijavljivanja u skladu s člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/69. U protivnom, ako naknada čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. UFEU-a, ona bi neprijavljivanjem postala nezakonita u skladu s člankom 108. Ugovora.

(72) To je zato što je, u skladu s člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/1969, naknada plaćena u skladu s tom Uredbom izuzeta od postupka prethodnog obavješćivanja iz članka 108. stavka 3. Ugovora pa stoga i od prijavljivanja.

(73) Međutim, iz presude Combus može se zaključiti da se pojam „naknade za javnu uslugu" u smislu te odredbe mora tumačiti vrlo restriktivno ([17]). Izuzećem od obveze prijave predviđene u članku 17. stavku 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 obuhvaćena je samo naknada za obveze obavljanja javne usluge koje su trgovačkom društvu određene jednostrano u skladu s člankom 2. te Uredbe izračunata primjenom metode opisane u člancima 10. do 13. iste Uredbe (zajednički postupak isplate naknade), a ne ugovorima o javnoj usluzi definiranima u članku 14. Uredbe. Naknada plaćena na temelju ugovora o javnoj usluzi definiranog u članku 14. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 koja čini državnu potporu mora se prijaviti Komisiji prije stupanja na snagu. Neprijavljena naknada smatrat će se nezakonito provedenom potporom u skladu s člankom 108. Ugovora.

(74) Pitanje jesu li člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 talijanska nadležna tijela stvarno oslobođena obveze prethodne prijave u ovom slučaju ovisi prvo o tome je li Regija zaista trgovačkom društvu Buonotourist jednostrano odredila obvezu obavljanja javne usluge i, drugo, o tome je li naknada plaćena na temelju te obveze u skladu sa zahtjevima iz Uredbe (EEZ) br. 1191/69. Komisija će naizmjence razmotriti oba pitanja.

([16]) Predmet C-172/03, Heiser EU:C:2005:130, stavak 55.
([17]) Predmet T-157/01, Danske Busvognmænd, [2004] EU:T:2004:76, stavci 77. do 79.

i. *Jednostrano određena obveza obavljanja javne usluge*

(75) Komisija napominje da joj talijanska nadležna tijela i trgovačko društvo Buonotourist nisu mogli dostaviti akt o ovlaštenju iz predmetnog razdoblja. Trgovačko društvo Buonotourist Komisiji je dostavilo samo ugovore koji su se primjenjivali od 2003.

(76) Talijanska nadležna tijela tvrde da je primjerak ugovora o koncesiji koji su dostavila, a koji se odnosio na drugo trgovačko društvo, standardni ugovor koji se u predmetnom razdoblju upotrebljavao u Regiji. Međutim, primjerak ugovora o koncesiji važio je samo od travnja 1972. do prosinca 1973., što je više od 20 godina prije predmetnog razdoblja, i prije stupanja na snagu Zakona br. 151/1981, koji je donesen Regionalnim zakonom br. 16/1983 na temelju kojeg je trgovačko društvo izvorno dobilo naknadu. Iako se čini da su u primjerku ugovora o koncesiji predviđene jednake obveze koje bi se mogle opisati obvezama obavljanja javne usluge (npr. u točkama 2., 9. i 10.), uključujući dužnost davanja popusta studentima, radnicima, učiteljima i zaposlenicima u javnom i privatnom sektoru i dužnost besplatnog prijevoza određenih kategorija putnika, Komisija nema dokaza da su se iste obveze zaista primjenjivale na trgovačko društvo Buonotourist u predmetnom razdoblju jer ne postoji ugovor o ovlaštenju. S druge strane, budući da su pružene usluge bile linijske usluge, za potrebe propisa o koncesiji, kojima se trgovačkom društvu Buonotourist davalo isključivo pravo na obavljanje tih usluga, bilo je nužno navesti unaprijed rješenja za obavljanje tih usluga. Trgovačko društvo Buonotourist nije dostavilo dokaze da je Regija jednostrano odredila ta rješenja, umjesto da ih predloži operator, u zamjenu za pravo na isključivo obavljanje usluga i da ih je regija naknadno odobrila. U svakom slučaju, metodologija koju je stručnjak kojeg je imenovao sud odredio za izračunavanje navodne nedovoljne naknade ne odnosi se na te obveze.

(77) Komisija je također ocijenila može li se obveza obavljanja javne usluge izvesti iz Regionalnog zakona br. 16/1983 jer je taj zakon pravna osnova koju su Regija i trgovačko društvo Buonotourist naveli kao relevantni zakon za odobravanje naknade trgovačkom društvu u predmetnom razdoblju (vidjeti uvodne izjave 23. i 40.). U tom pogledu, treba napomenuti da je u Regionalnom zakonu propisano samo da subjekti i javni ili privatni poduzetnici koji obavljaju usluge javnog lokalnog prijevoza na temelju koncesije mogu dobiti javni doprinos. U članku 2. Regionalnog zakona jasno je navedeno sljedeće: „svaki mogući gubitak ili manjak koji nije obuhvaćen prethodno utvrđenim regionalnim doprinosima (u članku 2.) naplaćuje se pojedinom poduzetniku".

(78) Komisija dalje napominje da su u regionalnim aktima koje je dostavilo trgovačko društvo Buonotourist (vidjeti uvodnu izjavu 40.) spomenute neke ugovorne obveze uspostavljene između trgovačkog društva Buonotourist i Regije u predmetnom razdoblju. Međutim, u tim aktima nisu jasno utvrđene obveze koje bi se mogle opisati kao obveze obavljanja javne usluge unatoč tome što su pokazatelj mogućeg postojanja tih obveza. Osim toga, postojanjem ugovornih obveza isključuje se mogućnost jednostranog određivanja obveza obavljanja javne usluge trgovačkom društvu Buonotourist. U svakom slučaju, metodologija koju je stručnjak kojeg je imenovao sud odredio za izračunavanje navodne nedovoljne naknade ne odnosi se na te obveze.

(79) U vezi s postojanjem tarifne obveze, iako je sudski vještak izračunao dodatnu naknadu na temelju članka 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69, Komisija nema dokaza da su takve obveze zaista jednostrano određene trgovačkom društvu Buonotourist. U skladu s člankom 2. stavkom 5. Uredbe (EEZ) br. 1191/69, tarifne obveze su „obveze koje su određene prijevoznicima da primjenjuju fiksne stope ili stope koje je odobrilo neko javno tijelo posebno za određene kategorije putnika, određene kategorije robe ili na određenim linijama, koje su protivne tržišnim interesima poduzetnika i koje su rezultat određivanja ili odbijanja izmjene posebnih odredbi o cijenama." S druge strane, definicija tarifnih obveza „ne primjenjuje se na obveze koje proizlaze iz općih mjera cjenovne politike koje se primjenjuju u gospodarstvu u cjelini ili na mjere poduzete u pogledu cijena i uvjeta prijevoza općenito u cilju organizacije tržišta prijevoza ili njegovog dijela". Komisija potvrđuje da su u točki 27. primjerka ugovora o koncesiji iz 1972./1973. propisane primjenjive cijene za operatora na kojeg se primjenjuje, ali podsjeća da nije primila sličan akt o koncesiji ili ovlaštenju za trgovačko društvo Buonotourist za predmetno razdoblje na temelju kojeg bi mogla utvrditi da su poduzetniku određene takve obveze. U svakom slučaju, Komisija napominje da je, u skladu s člankom 2. Regionalnog zakona br. 16/1983, godišnja naknada poduzetnicima koji obavljaju usluge javnog prijevoza izračunata *ex ante* kao razlika između prihoda koji proizlaze iz primjene najmanjih cijena i takozvanog „standardnog troška" (vidjeti uvodnu izjavu 23.). Komisija stoga zaključuje da su u Regionalnom zakonu propisane najmanje cijene, čime je također isključeno postojanje opće tarifne obveze.

(80) U svakom slučaju, čini se da niti jedna obveza obavljanja javne usluge koju je trgovačko društvo Buonotourist moralo izvršavati nije bila jednostrano određena. Komisija napominje u tom pogledu da je trgovačko društvo Buonotourist preuzelo inicijativu tražeći obnovu koncesija za svih sedam godina u predmetnom razdoblju.

(81) Argument trgovačkog društva Buonotourist da su operatori imali obvezu izvršavanja prijevoza na linijama u okviru obveze obavljanja javne usluge unatoč tome što je Regija neprestano smanjivala iznos standardnog troška i da bi protiv njih bio pokrenut sudski postupak za prekid obavljanja javne usluge kada bi prestali sa svojim radom, nije potkrijepljen dokazima i ne može se upotrijebiti kao potvrda da su u ovom slučaju obveze obavljanja javne usluge bile određene jednostrano.

ii. *Sukladnost naknade sa zajedničkim postupkom isplate naknade*

(82) Čak i da je dokazano da su u ovom slučaju obveze obavljanja javne usluge jednostrano određene trgovačkom društvu Buonotourist, što nije slučaj, naknada za te usluge svejedno bi trebala biti u skladu sa zajedničkim postupkom isplate naknade (Odjeljak IV.) iz Uredbe (EEZ) br. 1191/69 da bi mogla biti izuzeta od obveze prethodne prijave iz članka 17. stavka 2. te Uredbe. Komisija smatra da to nije slučaj.

(83) Prvo, Komisija napominje da je u okviru postupka zajedničke isplate naknade u skladu s Uredbom (EEZ) br. 1191/69 utvrđen način za izračun iznosa naknade koja će biti odobrena u odnosu na financijsko opterećenje koje je posljedica određivanja obveze obavljanja javne usluge. Od 1. srpnja 1992., Uredbom (EEZ) br. 1191/69 i njezinim člankom 1. stavkom 5. točkom (a), od prijevoznih poduzeća koje ne obavljaju samo usluge podložne obvezama obavljanja javne usluge već se bave i drugim djelatnostima zahtijeva se da upravljaju javnim uslugama kao zasebnom kategorijom, pri čemu: i. poslovni računi koji odgovaraju svakoj od tih djelatnosti razdvojeni su, a dio imovine koji se odnosi na svaku od njih koristi se u skladu s računovodstvenim pravilima koja su na snazi i ii. izdaci su u ravnoteži s prihodima od poslovanja i plaćanjima javnih tijela, bez ikakve mogućnosti prebacivanja iz jednog sektora djelatnosti poduzeća u drugi.

(84) Komisija dalje napominje da, prema mišljenju Suda EU-a u presudi *Antrop*, zahtjevi utvrđeni u tom postupku nisu ispunjeni ako na temelju pouzdanih podataka iz odgovarajućih poslovnih računa nije moguće utvrditi razliku između troškova koji se mogu pripisati dijelu njegovih aktivnosti u području obuhvaćenom koncesijom i odgovarajućeg prihoda te ako nije moguće izračunati dodatni trošak koji nastaje zbog izvršavanja obveze obavljanja javne usluge koju ima taj poduzetnik ([18]).

(85) Komisija smatra da naknada dodijeljena trgovačkom društvu Bounotourist nije u skladu s tim zahtjevima. Trgovačko društvo Buonotourist potvrdilo je da je, pored navodnih djelatnosti u okviru obveze obavljanja javne usluge, pružalo i usluge iznajmljivanja. Nadalje, Regija tvrdi da se trgovačko društvo Buonotourist bavilo i drugim djelatnostima – obavljanjem međuregionalnih i međunarodnih usluga autobusnog prijevoza (vidjeti uvodne izjave 50. do 52.). Međutim, talijanska nadležna tijela ni trgovačko društvo Buonotourist nisu dokazali da se za te djelatnosti vodilo odvojeno računovodstvo. Čini se da je to trgovačko društvo Buonotourist implicitno potvrdilo kada navodi da iznosi navedeni u „E obrascima" koji se svake godine šalju Regiji uključuju i prihode za linije za koje se ne daje koncesija (vidjeti uvodnu izjavu 45.).

(86) Komisija smatra da se argumentom koji daje trgovačko društvo Buonotourist da je pravni zahtjev kojim se propisuje vođenje potpune računovodstvene i administrativne dokumentacije za predmetno razdoblje sada istekao ne može *ex post* opravdati dodatni iznos naknade induktivnim pristupom. U svakom slučaju, takvim se zahtjevom koji se temelji na nacionalnom pravu, ako se dokaže njegovo postojanje, ne može umanjiti obveza koja proizlazi iz sudske prakse Suda EU-a ili Uredbe (EEZ) br. 1191/69, a koja mora biti ispunjena prije nego što se prijevozniku može isplatiti naknada za obavljanje javne usluge.

(87) Drugo, Komisija napominje da je člankom 13. Uredbe (EEZ) br. 1191/69 propisano da uprava mora unaprijed utvrditi iznos naknade. Izračun dodatne naknade na temelju *ex post* ocjene, kako je propisao *Consiglio di Stato*, u suprotnosti je s tom odredbom, što je već objašnjeno u uvodnim izjavama 62. i 63.

(88) U svjetlu tih opažanja, Komisija zaključuje da dodatna naknada za koju *Consiglio di Stato* smatra da treba isplatiti trgovačkom društvu Buonotourist nije izuzeta od obveze prethodne prijave u skladu s člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/69.

([18]) Predmet C-504/07, Associação Nacional de Transportadores Rodoviários de Pesados de Passageiros (Antrop) and Others protiv Conselho de Ministros, Companhia Carris de Ferro de Lisboa SA (Carris) and Sociedade de Transportes Colectivos do Porto SA (STCP), [2009] EU:C:2009:290.

6.3. SPOJIVOST POTPORE

(89) Budući da nije dokazano da je predmetna mjera izuzeta od obveze prethodne prijave u skladu s člankom 17. stavkom 2. Uredbe (EEZ) br. 1191/69, trebat će ispitati sukladnost plaćanja s unutarnjim tržištem jer se smatra da ona čine državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora, kako je objašnjeno u odjeljku 6.1.

(90) U članku 93. Ugovora propisana su pravila za spojivost državne potpore u području koordinacije prometa i obveze obavljanja javnih usluga u području prometa i on je *lex specialis* u odnosu na članak 107. stavak 3. i članak 106. stavak 2. jer sadrži posebna pravila o spojivosti državne potpore. Sud EU-a presudio je da se člankom „potvrđuje da je potpora u području prometa spojiva s unutarnjim tržištem samo u strogo definiranim slučajevima kojima se ne ugrožavaju opći interesi [Unije]" ([19]).

(91) Uredba (EZ) br. 1370/2007 stupila je na snagu 3. prosinca 2009. i njome su stavljene izvan snage Uredba (EEZ) br. 1191/69 i Uredba Vijeća (EEZ) br. 1107/70 ([20]). Uredba (EZ) br. 1370/2007 primjenjuje se na naknadu za obveze obavljanja javne usluge u području javnog željezničkog i cestovnog prijevoza putnika.

(92) Komisija smatra da preispitivanje spojivosti neprijavljene mjere treba provoditi u skladu s Uredbom (EZ) br. 1370/2007, jer je ona bila na snazi u trenutku donošenja ove Odluke ([21]). Zatim napominje da je dodatna naknada koju je trgovačkom društvu Buonotourist dodijelio Consiglio di Stato plaćena 21. prosinca 2012., što znači da je na dan kada su nastali učinci isplaćene potpore Uredba (EZ) br. 1370/2007 već bila na snazi više od tri godine ([22]).

(93) U članku 9. stavku 1. Uredbe (EZ) br. 1370/2007 propisano je da „Naknada za javnu uslugu obavljanja javnog prijevoza putnika ili za poštovanje tarifnih obveza ustanovljenih općim pravilima, koja je plaćena u skladu s ovom Uredbom, sukladna je s (unutarnjim) tržištem. Takva je naknada izuzeta od obveze prethodne prijave utvrđene u članku (108. stavku 3.) Ugovora."

(94) Iz razloga navedenih u nastavku, Komisija smatra da prijavljena naknada nije u skladu s Uredbom (EZ) br. 1370/2007 pa se stoga ne može proglasiti sukladnom s unutarnjim tržištem u skladu s člankom 9. stavkom 1. te Uredbe.

(95) Prvo, u skladu s člankom 3. Uredbe (EZ) br. 1370/2007, ako nadležno tijelo odluči dodijeliti isključivo pravo i/ili naknadu bilo kakve naravi operateru po svom izboru u zamjenu za ispunjavanje obveza obavljanja javnih usluga, to čini u okviru ugovora o javnim uslugama, osim ako je cilj obveze obavljanja javnih usluga uspostava maksimalnih cijena za sve putnike i određuje se mjerom koja se bez diskriminacije primjenjuje na sve usluge javnog prijevoza putnika iste vrste u određenom zemljopisnom području (opća pravila).

(96) U ovom slučaju Komisija smatra da nisu dostavljeni dokazi da je postojao ugovor između trgovačkog društva Buonotourist i Regije ili da su uspostavljena opća pravila o maksimalnim cijenama za sve putnike ili određene kategorije putnika. Komisija je primila samo jedan primjerak ugovora o koncesiji za godinu 1972./1973. koji se odnosi na drugo trgovačko društvo i iz kojeg nije moguće izvući pouzdane informacije o odnosu između trgovačkog društva Buonotourist i Regije u predmetnom razdoblju (1996.–2002.). Nadalje, Komisija napominje da, u skladu s člankom 2. Regionalnog zakona br. 16/1983, pravna osnova koju su utvrdile Regija i trgovačko društvo Buonotourist za predmetno razdoblje (vidjeti uvodne izjave 21. i 39.), prihodi pružatelja usluga javnog prijevoza proizlaze iz primjene najmanjih cijena koje je utvrdila Regija. Ne upućuje se na najveće cijene.

([19]) Predmet 156/77, Komisija protiv Belgije, [1978], EU:C:1978:180, stavak 10.

([20]) Uredba Vijeća (EEZ) br. 1107/70 od 4. lipnja 1970. o.odobravanju potpora za željeznički i cestovni promet te promet unutarnjim plovnim putovima (SL L 130, 15.6.1970., str. 1.).

([21]) Komisija u tom pogledu upućuje na obrazloženje u uvodnim izjavama 307. do 313. svoje Odluke 2011/3/EU od 24. veljače 2010. o ugovorima o usluzi javnog prijevoza između danskog Ministarstva prometa i Danske Statsbaner (predmet C 41/08 (ex NN 35/08)) (SL L 7, 11.1.2011., str. 1.). Tu je Odluku poništio Opći sud u predmetu T-92/11 *Jørgen Andersen protiv Europske komisije*, [2013.] EU:T:2013:143, i trenutačno se vodi žalbeni postupak pred Žalbenim sudom u predmetu C-303/13 P. Ishod žalbenog postupka nije važan za ishod ovog slučaja jer je Opći sud potvrdio u presudi protiv koje je podnesena žalba da o datumu kada su nastali učinci isplaćene potpore ovisi koji se skup pravila primjenjuje. U tom je slučaju potpora plaćena 21. prosinca 2012. pa bi se stoga trebala primjenjivati pravila, načela i kriteriji za ocjenjivanje spojivosti državne potpore koji su na snazi na dan kada Komisija donese odluku (vidjeti stavak 39. te presude).

([22]) Predmet C-334/07 P, Komisija protiv Freistaat Sachsen, [2008] EU:C:2008:709, stavci 50. do 53.; predmet T-3/09 Italija protiv Komisije, [2011] EU:T:2011:27, stavak 60.

(97) Komisija stoga zaključuje da se nije postupalo u skladu s člankom 3. Uredbe (EZ) br. 1370/2007.

(98) Drugo, Komisija napominje da, bez obzira na to je li trgovačko društvo Buonotourist sklopilo ugovor o javnoj usluzi ili su se na njega primjenjivale tarifne obveze na temelju općih pravila, nisu poštovane sve odredbe iz članka 4. Uredbe (EZ) br. 1370/2007 kojim je utvrđen obvezni sadržaj ugovora o javnoj usluzi i opća pravila. Na primjer, u članku 4. stavku 1. točki (b) propisano je da se parametri na temelju kojih se izračunava naknada moraju utvrditi unaprijed na objektivan i transparentan način koji onemogućuje prekomjernu naknadu, dok su u članku 4. stavku 1. točki (c) i članku 4. stavku 2. propisana rješenja u pogledu raspoređivanja troškova i prihoda. Kako je objašnjeno u odnosu na Komisijino ispitivanje drugog uvjeta koji je utvrdio Sud EU-a u odjeljku 6.1. presude *Altmark*, parametri na temelju kojih je drugi stručnjak izračunao navodnu prekomjernu naknadu nisu utvrđeni unaprijed i stoga se nije postupilo u skladu s člankom 4. Uredbe (EZ) br. 1370/2007.

(99) Treće, u članku 6. stavku 1. propisano je da u slučaju izravno dodijeljenih ugovora o javnim uslugama, naknada mora biti u skladu s odredbama Uredbe (EZ) br. 1370/2007 i s odredbama iz Priloga kako bi se osiguralo da naknada ne premašuje iznos nužan za izvršavanje obveze obavljanja javnih usluga. U Prilogu Uredbi (EZ) br. 1370/2007 propisano je da naknada ne smije premašiti iznos koji odgovara financijskom učinku koji se sastoji od sljedećih čimbenika: troškovi nastali u odnosu na prihod od obveze obavljanja javne usluge umanjeni za prihod od karata, umanjeni za pozitivne financijske učinke nastale u mreži kojom se upravlja u okviru obveze obavljanja javnih usluga, uvećani za razumu dobit. Nadalje, u Prilogu je propisano da se troškovi i prihodi izračunavaju u skladu s računovodstvenim i poreznim pravilima koja su na snazi. Nadalje, iz razloga transparentnosti mora postojati odvajanje računa (točka 5. Priloga Uredbi (EZ) br. 1370/2007).

(100) Kako je navedeno u uvodnoj izjavi 85., Buonotourist nije primjenjivao odgovarajuće odvajanje računa. Zato nije moguće dokazati da iznos naknade, bez obzira na to u kolikom je iznosu dodijeljen, ne premašuje iznos koji odgovara neto financijskom učinku koji odgovara zbroju pozitivnih ili negativnih učinaka poštovanja obveza obavljanja javnih usluga na troškove i prihode operatera javnih usluga.

(101) Osim toga, ako parametri za naknade nisu utvrđeni unaprijed, raspodjela troškova mora se nužno izvršavati *ex post* na temelju arbitrarnih pretpostavki, što je učinjeno induktivnom metodologijom.

(102) Komisija smatra da dodatna naknada koju je odredio sud Consiglio di stato nije isplaćena u skladu s Uredbom (EZ) br. 1370/2007 i da stoga neprijavljena mjera nije spojiva s unutarnjim tržištem.

6.4. NAKNADA KOJU JE DODIJELIO CONSIGLIO DI STATO NIJE ODŠTETA

(103) Komisija je u svojoj odluci o pokretanju postupka pozvala sve zainteresirane strane da dostave primjedbe odnosi li se presuda suda Consiglio di Stato na dodjelu odštete za navodnu povredu zakona ili na dodjelu naknade za obavljanje javne usluge na temelju primjenjivih Uredbi Vijeća. Talijanska nadležna tijela i trgovačko društvo Buonotourist nisu u svojim opažanjima razmatrali to pitanje.

(104) Komisija napominje u tom pogledu da se, u određenim okolnostima, naknadom za štetu zbog neispravnog postupanja ili drugih postupaka nacionalnih nadležnih tijela ([23]) ne osigurava prednost i stoga se ne može smatrati državnom potporom u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora ([24]). Svrha naknade za pretrpljenu štetu drugačija je od svrhe državne potpore jer joj je cilj vratiti oštećenu stranku u situaciju u kojoj se nalazila prije štetnog čina, kao da se taj čin nije dogodio (*restitutio in integrum*). Komisija dalje napominje, u tom pogledu, da se na naknadu štete ne primjenjuju pravila o državnim potporama ako se temelji na općem pravilu o naknadi ([25]). Naposljetku, Komisija podsjeća da je Sud EU-a u svojoj presudi u predmetu *Lucchini* smatrao da nacionalni sud nije mogao primijeniti nacionalno pravo ako bi se primjenom tog prava ugrozila primjena „prava Zajednice jer bi onemogućila povrat

([23]) Primjerice, šteta ili neopravdano bogaćenje.
([24]) Spojeni predmeti 106 do 120/87, Asteris i ostali protiv Grčke i EEZ-a, [1988.] EU:C:1988:457.
([25]) Vidjeti Odluku Komisije od 16. lipnja 2004. o nizozemskoj potpori Akzo Nobelu u cilju smanjenja prijevoza klora (predmet N 304/2003), sažetak obavijesti u SL C 81, 2.4.2005., str. 4. Vidjeti isto Odluku Komisije od 20. prosinca 2006. o nizozemskoj potpori za preseljenje trgovačkog društva za rastavljanje automobila Steenbergen (predmet N 575/2005), sažetak obavijesti u SL C 80, 13.4.2007., str. 1.

državne potpore dodijeljene protivno pravu Zajednice" ([26]). Ta se izjava temelji na načelu da se pravilo iz nacionalnog prava ne može primijeniti ako bi se takvom primjenom ugrozila ispravna primjena prava Unije ([27]).

(105) U odnosu na dodatnu potporu koju je trgovačkom društvu dodijelio Consiglio di Stato, Komisija primjećuje da se, iako u izreci presude Consiglio di Stato nije spomenuta Uredba (EEZ) br. 1191/69, ta presuda odnosi na pravo trgovačkog društva Buonotourist da prima iznos nadoknade u skladu s člancima 6., 10. i 11. Uredbe (EEZ) br. 1191/69, koju treba utvrditi uprava na temelju pouzdanih podataka. To bi značilo da pravo trgovačkog društva Buonotourist na dodatnu naknadu ne proizlazi, prema *Consiglio di Stato*, iz općeg pravila o naknadi štete zbog neispravnog postupanja ili nekog drugog postupka nacionalnih nadležnih tijela, već iz prava koja su navodno izvedena iz Uredbe (EEZ) br. 1191/69.

(106) U svakom slučaju, Komisija smatra da bi isplata odštete u korist trgovačkog društva Buonotourist zbog toga što su talijanska nadležna tijela navodno nezakonito jednostrano odredila obvezu obavljanja javnih usluga izračunata na temelju zajedničkog postupka isplate naknade propisanog u Uredbi (EEZ) br. 1191/69 bila protivna člancima 107. i 108. Ugovora. To je zato što bi takva dodjela imala isti rezultat za trgovačko društvo Buonotourist kao i dodjela naknade za obavljanje javne usluge za predmetno razdoblje, unatoč tome što specifikacije koncesije koja se primjenjuje na predmetne usluge nisu izuzete od obveze prethodne prijave niti su u skladu s materijalnim zahtjevima Uredbe (EEZ) br. 1191/69 ili Uredbe (EZ) br. 1370/2007, kako je prethodno prikazano. Dostupnošću takve dodjele stoga bi se učinkovito omogućilo zaobilaženje pravila o državnim potporama i uvjeta koje je propisao zakonodavac Unije i u skladu s kojima nadležna tijela, kada određuju ili sklapaju ugovor o obvezi obavljanja javne usluge, nadoknađuju pružateljima javnih usluga troškove nastale zbog izvršavanja obveze obavljanja javne usluge. Isplata odštete jednake zbroju iznosa potpore čija se isplata planirala činila bi neizravnu dodjelu državne potpore koja je nezakonita i nespojiva s unutarnjim tržištem ([28]). U skladu s time, Opći sud smatrao je da odredbe o isplati odštete za povrat državne potpore čine državu potporu ([29]).

(107) U svakom slučaju, u primjerku ugovora o koncesiji iz 1972. u skladu s kojim je trgovačko društvo Buonotourist navodno obavljalo predmetne usluge prijevoza nije predviđeno plaćanje financijske naknade. Trgovačko društvo Buonotourist složilo se pružati usluge u skladu s uvjetima utvrđenima u koncesiji uz vlastiti rizik. Ovaj zaključak potvrđen je člankom 2. Regionalnog zakona br. 16/1983 u kojem je propisano da gubitak ili manjak koji nije obuhvaćen javnim doprinosima snose davatelji usluge.

(108) Komisija ne smatra da presuda Consiglio di Stato predstavlja naknadu za štetu koju je trgovačko društvo Buonotourist pretrpjelo kao rezultat neispravnog postupanja ili drugog postupka nacionalnih tijela već dodjelu nezakonite i nespojive državne potpore, koja je zabranjena u skladu s člankom 107. stavkom 1. Ugovora.

(109) S obzirom na navedeno, Komisija zaključuje da neprijavljena mjera čini državnu potporu u smislu članka 107. stavka 1. Ugovora koja je nespojiva s unutarnjim tržištem.

7. **POVRAT POTPORE**

(110) U skladu s Ugovorom i utvrđenom sudskom praksom Suda EU-a, Komisija je nadležna odlučiti da predmetna država članica mora ukinuti ili izmijeniti potporu ([30]) kada utvrdi da je potpora nespojiva s unutarnjim tržištem. Sud je također dosljedno smatrao da je svrha obveze države da ukine potporu koju Komisija smatra nespojivom s unutarnjim tržištem obnoviti prethodno stanje ([31]). U tom je kontekstu Sud EU-a utvrdio da je taj cilj ostvaren kada

([26]) Predmet C-119/05, Lucchini, EU:C:2007:434, stavak 59.
([27]) Isto vidjeti stavak 61.
([28]) Mišljenje od 28. travnja u spojenim predmetima C-346/03 i C-529/03, Atzori, EU:C:2005:256,stavak198.
([29]) Predmet T-384/08, Elliniki Nafpigokataskevastiki AE Chartofylakeiou protiv Komisije, EU:T:2011:650, i predmet T-565/08, Corsica Ferries protiv Komisije, EU:T:2012:415, stavci 23., 114. i 120. do 131. Vidjeti, isto, po analogiji predmet C-111/10, Komisija protiv Vijeća, EU:C:2013:785, stavak 44.
([30]) Predmet C-70/72, Komisija protiv Njemačke, [1973] ECR 813, stavak 13.
([31]) Spojeni predmeti C-278/92, C-279/92 i C-280/92, Španjolska protiv Komisije, [1994] ECR I-4103, stavak 75.

je primatelj otplatio iznose isplaćene temeljem nezakonite potpore i time se odrekao prednosti koju je imao nad konkurentima na tržištu i kada je obnovljeno stanje koje je postojalo prije plaćanja potpore ([32]).

(111) U skladu s tom sudskom praksom, u članku 14. Uredbe Vijeća (EZ) No 659/1999 ([33]) bilo je propisano da „kada je donesena negativna odluka o nezakonitoj potpori, Komisija odlučuje da predmetna država članica poduzima sve nužne mjere kako bi osigurala povrat potpore od korisnika".

(112) Stoga Italija mora vratiti državnu potporu utvrđenu u ovoj Odluci ako ju je već isplatila trgovačkom društvu Buonotourist. Italija tom iznosu mora dodati kamate za povrat, koje se računaju od datuma kada je nezakonita potpora stavljena na raspolaganje trgovačkom društvu Buonotourist (tj. od 21. prosinca 2012.) do datuma povrata ([34]), u skladu s poglavljem V. Uredbe Komisije (EZ) 794/2004 ([35]).

(113) U skladu s time, Komisija,

DONIJELA JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Državna potpora u iznosu od 1 111 572 EUR u korist trgovačkog društva Buonotourist koju je nezakonito odobrila Talijanska Republika kršeći članak 108. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije nije spojiva s unutarnjim tržištem.

Članak 2.

1. Talijanska Republika od korisnika ostvaruje povrat potpore iz članka 1.

2. Na iznose povrata naplaćuje se kamata od 21. prosinca 2012. do stvarnog trenutka povrata.

3. Kamate se izračunavaju zajednički u skladu s Poglavljem V. Uredbe (EZ) br. 794/2004 i Uredbe (EZ) br. 271/2008 ([36]) o izmjeni Uredbe Komisije (EZ) br. 794/2004.

4. Talijanska Republika otkazuje sve neisplaćene iznose potpore navedene u članku 1. od datuma ove Odluke.

Članak 3.

1. Povrat potpore iz članka 1. izvršava se odmah i na učinkovit način.

2. Talijanska Republika osigurava provedbu ove Odluke u roku od četiri mjeseca od datuma obavijesti.

Članak 4.

1. U roku od dva mjeseca od obavijesti o ovoj Odluci, Talijanska Republika dostavlja Komisiji sljedeće podatke:

(a) ukupan iznos (glavnicu i kamate) čiji povrat treba ostvariti od korisnika;

(b) detaljan opis mjera koje su već poduzete ili se planiraju poduzeti u cilju usklađivanja s ovom Odlukom,

(c) dokumente kojima se dokazuje da je korisniku određen povrat potpore.

2. Talijanska Republika obavješćuje Komisiju o napretku u provedbi nacionalnih mjera koje se poduzimaju za provedbu ove Odluke do potpunog povrata potpore iz članka 1. Na zahtjev Komisije, ona odmah dostavlja informacije o već

([32]) Predmet C-75/97, Belgija protiv Komisije, [1999] ECR I-3671, stavci 64. i 65.
([33]) Uredba Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 83, 27.3.1999. str. 1.).
([34]) Vidjeti članak 14. stavak 2. Uredbe 659/99.
([35]) Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ, SL L 140., 20.4.2004., str. 1.
([36]) Uredba Komisije (EZ) br. 271/2008 od 30. siječnja 2008. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 794/2004 o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 659/1999 o utvrđivanju detaljnih pravila za primjenu članka 93. Ugovora o EZ-u (SL L 82, 25.3.2008., str. 1.).

poduzetim mjerama i mjerama planiranima radi usklađivanja s ovom Odlukom. Ona također dostavlja detaljne informacije o iznosima potpore i kamatama na iznos povrata koji je korisnik već izvršio.

Članak 5.

Ova je Odluka upućena Talijanskoj Republici.

Sastavljeno u Bruxellesu 19. siječnja 2015.

Za Komisiju

Margrethe VESTAGER

članica Komisije